

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravnistvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. Veledušni dobrotnik naroda slovenskega, gospod Josip Gorup. — Kako se toplota meri? — Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk. — (Priloga.) Kazalo. Naši sotrudniki. — V zadevi slov. uč. društev. — Dopisi. — Razne stvari. — Inserati. — Vabilo na naročbo.

Veledušni dobrotnik naroda slovenskega, domoljub gospod Josip Gorup.

Kakor so poročali listi slovenski, odločil je v spomin štiridesetletnega vladanja Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. — tudi Mariborčanom — dobroznani rodoljub, gospod Josip Gorup, veletržec na Reki, 50.000 gld. v jednotnej papirnej renti za 100 ustanov po 300 gld. za gojenke bodoče višje dekliške šole v Ljubljani, 60.000 gld. v 20% papirnej renti pa za 10 štipendij po 300 gld. za visokošolce, oziroma 12 štipendij po 250 gld. za dijake srednjih šol na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, ako so hčere in sinovi slovenskih roditeljev. — Pravico podeljevanja uredil je previdni gospod ustanovnik tako, da bodo teh 20, oziroma 22 ustanov vživali vedno le sinovi in hčere slovenskega naroda, kajti za slučaj, da bi izumrli njegovi moški potomci je določil, da bode štipendije podeljeval deželni zbor kranjski, dokler bo imel narodno slovensko večino, sicer pa odbor „Matica Slovenske“. — Teh 110.000 gld. rente donoval je na Miklavžovo v Ljubljani. — A to še ni vse. — Prepričan o življ. potrebi višjega učnega závoda za dekleta slovenska ponudil je plemeniti Slovenec deželnemu odboru kranjskemu 120.000 gld. za poslopja in vrt bolnice na Dunajski cesti v Ljubljani. Tej ponudbi je dostavil, da bi za se pridržal le gorenji del vrta; spodnji vrtni del in vsa bolnišnična poslopja pa da bi odstopil brezplačno mestu Ljubljanskemu pa za to, da ustanovi tam višjo slovensko dekliško šolo, ali pa, da ta poslopja, ko bi za taki učni závod ne bila pripravna — porabi za drug namen; za višjo dekliško šolo pa da zezida novo poslopje na drugem pripravnem prostoru. To ponudbo — izjavil je uzorni značajnik — da vzdržuje do konca tekočega leta. Gospodu Gorup-u gotovo ni toliko do tega, da bi dobil v last zemljišče sedanje bolnice, ampak — sodéč po njegovih patriotičnih ustanovah — do tega, da se temelj za višjo slovensko dekliško šolo položi še letos v spomin vladanske 40-letnice cesarjeve.

Ta velikanski čin vzbudil je v presenečenem narodu preprijetna čutila, samosvest prišla mu je enkrat zopet na površje, da se čuti nekako pomlajenega, okrepečnega, kajti mirnejši zna odslej zreti v bodočnost svojo. Ljubljenec njegov S. Gregorčič pa, ki je še vselej delil po bratovsko z njim gorje

in veselje, posegel je navdušen po liri svoji, ter veličastno zapel „Josipu Gorup-u v zahvalo za velikanske ustanove“:

Zgubi pač mnogokaj se v časov tiri,	Tako Tvoj čin brezmejne res zasluge
A vélik blagi čin živi vselej,	Iz veka v vek bo žil in se množil,
Iz roda v rod se plod množi mu, širi,	Kot rekam s potjo širijo se struge,
Iz roda v rod deli dobrot brez mej,	Blagóst bo vedno v širše króge lil;
Dobrote té pa novim spet so viri,	Ti, ki vzgojiš jih, té vzgojé pa druge,
Ki več in večjih porodé poznej;	Gojitelj prvi vsem pa Ti si bil, —
A kdor je bil dobroti prvi oče,	In plódiv teh ves rod bo naš deležen!
Ta vstváril je posredno vse bodoče..	Kako naš rod naj Ti ne bo hvaležen?!

Deželni odbor kranjski se je res požuril skleniti, da se sprejme gospod Gorup-a velodušna ponudba gledé deželne bolnice. Ta sklep je velevažen za metropolo slovensko. — Deželna bolnišnica umaknila se bode iz mesta, onda pa, kjer stoji zdaj dolgočasni zid, postavile se bodo nove krasne zgradbe, odprla nova ulica, s kratka, mesto pridobilo bode izredno veliko. — Da bode prihodnji deželni zbor radostno priznal zasluge sedanjih deželnih odbornikov, ter brez ugovora ratifikoval preliminarno kupno pogodbo z gospodom Gorup-om — smo že naprej prepričani. Tako „Slov. Narod, kateri končuje: Ako odračunimo 40.000 gld. za pridržani gorenji del vrta — kar je več, ko zadosti — znaša ta pomoč njegove 80.000 gld. Ali niso te velikanske svote prav kraljevski dar narodu slovenskemu?! Kolikokrat je pa že poprej globoko v svoj žep posegnil ta mecenat slovenski! In če se pomisli, da je on rodbinski oče, kateremu je pred vsem skrbeti za svoje otroke, potem imajo one glavnice še večjo vrednost, poleg tega pa pričajo o odločnem možu, kateri nosi v prsih svojih trdno prepričanje o boljšej bodočnosti sicer mladega, a čilega in razmerno naglo napredujočega naroda našega. In baš to more vsakega učitelja narodovega navdajati z veseljem, z navdušenostjo ter mu ogrevati sree k hvaležnosti do največjega radodarnika siromaškemu narodu svojemu, kateri poln hvaležnosti blagoslovlja z istim slavnim pesnikom gospoda Gorup-a in njegove, ter moli zanj:

„Navdušenost ves narod naš prešinja,
 Iz sre stotisoč kliče Ti naprot:
 „Oj srečna bodi slednja Ti stopinja,
 Povsod nebeški čujej Te Gospód,
 Na Te naj slednja vsiplje se blaginja,
 Ki rodu toliko deliš dobrót,
 Nad domom Tvojim angelj sreče bivaj,
 Na Te, na Tvoje blagoslov razvijaj!

In ta moj spev? Le v glasih skromna slika,
 Kar čuti róda vsak hvaležni sin,
 On ne prisvaja slave si glasnika,
 Ki naj bi yvekoviti Tvoj spomin:
 Glasnika tréba ni Ti, ne pomnika,
 Pomník Ti večén bo — Tvoj slavni čin!
 Na vek ostane Tvoje blago delo,
 Na veke bode Ti imé slovelo!

F. Jamšek.

Kako se toplota meri.

Dr. Križan.

(Konec.)

Zrak se raztega od 0° do 350° s toplino razmerno in se tedaj zamore tudi za toplomere rabiti, in to so toplomeri napolnjeni z zrakom. Ti toplomeri imajo različne podobe in se tudi na različne načine izgotavljajo. Obče ima toliko vrstij z zrakom napolnjenih toplomerov, na koliko glavnih načinov se raztega zraka določuje. Toplomeri z zrakom napolnjeni so zaradi svoje velike čutljivosti znameniti; zrak namreč vsled svoje velike raztege vže najmanjšo spremembo topline naznanja. Razun tega so važni za porabo, ker zrak v različnih temperaturah ne spreminja svoje skupnosti, kakor živo srebro in vinski cvet, to je, on se ne spreminja v trdno telo, ker pri vsaki temperaturi ostane zrakast ali plinast. Skupnost in gostota teles odvisi slednjič od privlačnih in odbojnih molekularnih sil, to je onih močij, ki med najmanjšimi delci teles delujó. Ker se s poveščavanjem temperature kakega telesa njegova gostota pomanjšuje, zato toplota odboja molekularne sile poveščava, ali ker so v zrakastih telesih privlačne molekurne sile neizmerno male proti odbojnim, zato ravno poveščanje topline brez ovira svojo delavnost razvija nad odbojnimi silami in zrakoto telo mora se tedaj s toplino enakomerno raztezati. Iz vsega se tedaj razvidi, da so toplomeri z zrakom napolnjeni zanesljiveji. Ti toplomeri zamorejo se rabiti tudi za merenje para. Najprostejši imajo podobo navadnih toplomerov s tem razločkom, da je v krogli in cevi notranji zrak od zuna njega z živim srebrom oddeljen. Te vrsti zračnih toplomerov podvrženi so tlaku zraka in zato se more njihova lestvica z ozirom na tlak zraka določiti.

Toplomer z zrakom napolnjen, ki prikazuje natančno stopnje temperature, je bolj sestavljen od onih živim srebrom napolnjenih. Najpriporočnejši je Rudberg-ov in Regnault-ov.

Vse kovine ne raztezajo se vsled toplote enako. Na tem svojstvu osnoval je Holzmann svoj toplomer iz kovin. On je namreč dal palici, ki obstoji iz dveh prog različne kovine, n. pr. železa in mesinga, obokasto obliko, in je eden teh krajev utrdil, drugi pa pritiska svojo raztego na navor, ki giblje tako kazalo, katero nam stopnje toplote prikazuje na desno. Ako se temperatura zmanjša, tedaj se giblje kazalo na levo. Razdeljenje stopinj določuje se s toplomerom z živim srebrom napolnjenim. Bregnet-ov toplomer te vrste je zelo prost. Kazalo giblje namreč pri tem toplomeru vrtelasta zavinjena palica iz sreberne, zlate in platinske proge. Čem se temperatura spreminja, zgrbijo ali pa raztegnejo se kovinske proge in pri tem se kazalo na okroglastej lestvici odzdog giblje in kaže stopnje, ki se morajo z toplomerom, z živim srebrom napolnjenim določiti.

Za merenje velike vročine rabijo se ognjomeri (pyrometri), ki se izgotavljajo ali iz kovin ali iz gline in se osnivajo na raztegi teh tvarin po toploti. Imamo pa tudi ognjomere, ki raztegom zraka temperaturo določujó. Tak ognjomer ima zrak v platinenej posodi, ki se postavi v ono telo, katerega vročino z navadnimi toplomeri meriti ne moremo. Ta platinska posoda je navadno združena s stekleno cevjo, ki ni toploti izpostavljena. Iz te cevi ali izhaja z

ogrevanjem zrak, in po razhladi preračuna se po množini ostalega zraka temperatura; ali pa se na cevi nahaja lestvica, ki nam stopnje temperature naznanja. Wedgwood osnoval je svoj ognjemer na lastnosti ilovice, ki namreč do pekline (Glühhitze) vodo izpušča in se vsled tega s povečanjem temperature raztezuje. Valji ilovnati (Wedgwood je rabil porcelansko ilovico Cornvallis-ko) osušeni pri 100° C. denejo se v peč, katere vročino želimo zvedeti, in sicer na mesingovo lestvico mej dve k sebi nagnjeni črtali. Ti valji pusté se v peči, dokler ne dobijo vročino peči. Ko se tak valj vzeme iz peči in se ohladi, mora se gledati, za koliko stopinj se je stegnil. Ako so dalje stopnje na lestvici ognjemera tako določene, da se zna, koliko njegovih stopinj ide na stopinjo navadnega toplomera, tedaj se iz tega valja zamore tudi na vročino peči sklepati. Ognjemerji poslednje vrsti pa niso niti praktični niti zanesljivi, ker prvotna toplina valja nij dovolj določena; dalje se vsaka vrst ilovice po svojem posebnem načinu stezuje in skozi dalj časa stegne se tak valj v manjšej toplini ravno tako, kakor če je za kratek čas v velikej vročini.

Prinsep določeval je stopnje vročine tudi po stališču različnih kovin.

Toplomeri so človeku potrebni in koristni, ker nam pokažejo vsak čas toplino zraka, kapljev in drugih teles. Ako želimo, da bodo naše izbe po zimi yselej enako tople, moramo imeti v izbi toplomer, posebno ako smo bolni, da se ne prehladimo, ker toplina izpod $+10^{\circ}$ R. v naših izbah je premala, in 20° R. je prevelika. Najzdraveja toplina je po zimi $+16^{\circ}$ R. Toplomer rabi se dalje v toplicah, ker zdravniki bolnikom različno tople kopelji predpisujó. Rastline potrebujejo za svoj razvoj določene topline; ako tedaj želimo, da je umetno odgojimo v gredah steklom pokritih, moramo jim to toplino dajati po kuritvi. Toplomer rabijo dalje nčenjaki pri svojih preizkavah, ker z njegovo pomočjo zamore se temperatura v različnih višavah in različnih zemeljskih krajinah določevati, kar je imenitno, ker vemo, kaj v teh ali onih krajinah pri tej ali onej temperaturi rase in živi. Tudi gospodarji zamorejo toplomer koristno rabiti. Ako so namreč mrzle jeseni in je mošt v kletih, v katerem se ne nahaja k vrenju potrebna temperatura, to je $+8^{\circ}$ R., tedaj se mora s kuritvijo dopomagati.

S pomočjo toplomerov zamorejo se zakoni najti, po katerih se različna telesa po premembah temperature raztezajo in stezajo. Gostota in obseg teles odvisi dalje od temperature, in pri natančnem merjenju gostote in obsega moramo se tedaj tudi toplomerov posluževati. Temperatura našega ozračja dalje niti na istem mestu niti istodobno na različnih mestih ni vselej enaka in ravno zato je zakon, po katerem odvisi razpenjavost zraka od temperature, za vse prikazni v zraku znamenit.

S pomočjo toplomera določuje se slednjič edinica topline. Množina toplote, ki iz kakega telesa izhaja, zamore se določiti po množini leda, katerega ona raztali, ali znanost ima priročnejšo edinico toplote, in sicer nam predstavlja óna množina toplote, ki zamore ogrejati 1 kilogram vode od ničice za eno stopnjo C. — edinico topline. Ta edinica ne sme se zamenjati sè stopnjo topline, ker stopnja ne prikazuje nam množine, ampak stopnjo topline. Tako n. pr. trebamo za kilogram leda 79 edinic, če ga želimo raztaliti; ako pa želimo 1 kilogram vode od ničice do 100° ogreti, potrebujemo 100 edinic toplote in da se 1 kilogram vode od 100° v pare spremeni, potrebujemo 536 edinic

toplote. Res je, da s vsemi mogočimi sredstvi celokupne toplote tega ali onega telesa določiti ne moremo, ali mi moremo s pomočjo toplomera natančno določiti, koliko toplote moramo telesu privržati ali odvažati, da njegovo stanje spremenimo.

Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk.

Iz latinskega jezika preložil prof. Fr. Brežnik.

(Dalje.)

Sledi ogromno število govornikov, ker jih je ena doba ob jednom obrodila deset¹⁾. Najvrleji izmed vseh je Demosten²⁾ in skoraj zakonik govorništva; tolika moč je v njem, tako jedrnato vse, tako žilavo, tako vse na svojem mestu, tako vse premišljeno, da ni v njegovih govorih nič odveč in se nič ne pogreša. Precej dovršen in bolj obširen je Ajshin³⁾, ki se vzvišenemu zlogu tem bolj približuje, čim gostobesednejši je; vendar ima več mesa, manj kit. Pred vsem prijeten in izvesten je Hiperid⁴⁾, pa bolje kos, da ne rečem hasnovit, manj važnim pravdam. Stareji nego ti je Lizija⁵⁾; on je preprost, okusen in sploh dovršen govornik, ako ne zahtevamo od tega nič drugega nego da poučuje. Pri njem ne najdeš nič praznobesednega, nič prisiljenega; vendar je bolj podoben bistremu studentu nego veliki reki. Izokrat⁶⁾, v drugi vrsti zgovornosti vrl, olikan, pa bolje za palestro nego za boj sposoben, se je za vsakojako mičenost v zgovornosti popenjal, in to po pravici; kajti on se je bil pripravil za šolo, ne za sodišče; v iznajdbi je spreten, za poštenost vnet v skladnji besedij tako natančen, da so mu preveliko skrbnost očitali. Pa vrline, katere sem pri navedenih govornikih omenil, niso edine, ampak največje, in tudi drugi govorniki niso slabi. Jaz celo priznavam, da je Demetrij⁷⁾ Falerski, dasi

¹⁾ Mimo tukaj navedenih govornikov se prištevajo k omenjeni deseterici še ti-le: Antifon, Andocid, Izej, Likurg, Aristogiton. Pr. Kvint. XII, 10, 21.

²⁾ Demosten, rojen v atiškem okraju Pajania l. 385. pr. Kr., je vrlo znani atenski govornik in branitelj grške svobode proti nasilstvu macedonskega kralja Filipa II. Tako moštvo in taka značajnost, kakoršno kaže Demosten osobito v filipskih in olintskih govorih, in pa goreča ljubezen do domovine, bodo narodi vseh časov občudovali; dokler bo poštenost in značajnost kaj veljala, bo imenovan Demosten med onimi možmi, ki so vso duševno in telesno moč darovali za blagor domovine. Zatorej so mu Atenčani v svetišču na Kalavrijskem otoku, kjer je svojo blago dušo izdihnil, postavili spomenik s sledečim napisom: „Ako bi mislim jednako imel moč, o Demosten, — Meč Macedonski nikdar vladal bi Grkom ne bil“. Kot govornik ni krasil svojih govorov z nepotrebnim bliščem; njemu je bilo za stvar; resnica ga je navduševala in mu dajala ono silnost (δυσωότης), ki se v njegovih govorih hvali.

³⁾ Ajshin (390.—314. pr. Kr.) je zloglasni nasprotnik Demostenov in vodja macedonske stranke v Atenah. V slavni pravdi „o vencu“ od Demostena zmagani je ostavil Atene ter se na otok Rod preselil.

⁴⁾ Hiperid (395.—322. pr. Kr.) je bil sodobnik in prijatelj Demostenov in učenec Izokratov, umorjen na povelje Antipatrovo l. 322. pr. Kr.

⁵⁾ Lizija, sodobnik Sokratov, umrl je v visoki starosti l. 378. pr. Kr.

⁶⁾ Izokrat je bil izvrsten učitelj govorništva v Atenah. Najodličnejši govorniki so se pri njem izšolali. Svoje življenje je končal 98 let star s prostovoljnim izstradanjem kmalu po bitki pri Heroneji 338. pr. Kr.

⁷⁾ Demetrij, rojen v Faleronskem okraju Atike, bil je namestnik Kasandrov v Atenah ter se je podal leta 307. pr. Kr. v Aleksandrijo, izgnan od Demetrija Poljorketa.

je, kakor pravijo, prvi zgovornost spodkopaval, zelo nadarjen in zgovoren bil in zaradi tega spomina vreden, ker je menda zadnji Atičan, ki zašluži imenovan biti govornik; pa Cicero¹⁾ ga v srednjem govorniškem slogu vsem predpostavlja.

Izmed modrijanov, iz katerih je M. Cicero, kakor sam priznava²⁾, največ zgovornosti zajel, je brezdvomno Platon³⁾ najizvrstniši, bodi si, zaradi bistroumnega razlaganja, bodi si, zaradi divnega in homerskega jezika. Kajti on se vrlo vzdiguje črez prozajski in od Grkov vsakdanji imenovani jezik, da iz njegove navdušenosti ne govori človeška nadarjenost ampak delfski prorok. Čemu naj omenim naravno prijetnost Ksenofontovo⁴⁾, ki se ne da z nobeno prisiljenostjo doseči? Gracije same so menda njegov jezik ustvarile in po vsej pravici se sme to, kar stara komedija o Perikleji spričuje, tudi o njem trditi, da je namreč na njegovih ustnicah neka boginja zgovornosti bivala. Kaj mi je treba opozarjati na krasen zlog drugih Sokratovcev? Kaj na Aristotela⁵⁾? pri katerim se ne da dognati, odlikuje li se bolj v učenosti, ali po velikem številu spisov, ali po prijetnosti jezika, ali iznajdljivi bistroumnosti ali mnogovrstnosti del. Lepota Teofrastovega⁶⁾ jezika je celo tako divna, da je bajé od-todi tudi ime dobil⁷⁾. Manj pečali so se s zgovornostjo prvi Stoiki; a oni so kakor priporočali poštenost tako posebno odlikovali se v sklepanju in dokazovanju svojih naukov, pa oni so bili bolj bistroumni mišljeniki nego vrli govorniki, v čemer si gotovo niso veliko truda prizadejali.

Taistega reda se moram tudi pri rimskih pisateljih držati. Kakor torej pri Grkih Homer tako je pri nas vrlo srečen početek osnoval Vergilij⁸⁾, ki se izmed vseh grških in naših epskih pesnikov brezdvomno Homeru najbolj približuje. Jaz bodem rabil taiste besede, katere sem kot mladenič od Afra Domicija slišal; na moje vprašanje, koga da ima prvega za Homerom, je rekel: „Drugi je Vergil, vendar je bližji prvemu nego tretjemu“. Sicer moramo nebeškemu in nesmrtnemu duhu Homer-jevemu prvo mesto dati, pa pri Vergiliji je zato več natančnosti in marljivosti, ker je njegovo delo bilo bolj trudapolno, in če nas prekašajo Grki z vrlinami, je morda nadomestuje pri nas jednako-mernost. V precejšnji daljavi sledijo vsi drugi pesniki. Kajti Macer in Lukrecij sta sicer čitanja vredna, pa ne da bi pospešila zlog, t. j. jedro zgovornosti;

¹⁾ Cic. de or. 2, 23, 95.

²⁾ Cic. orator 3, 12.

³⁾ Platon iz Aten (429.—348. pr. Kr.), učenec Sokratov, je slaven ustanovnik akademске šole. On je razplel Sokratovo pojmoslovje v velikanski sistem, kojemu vrhunec je nauk o idejah.

⁴⁾ Ksenofon, Grilov sin, iz Aten (444.—354. pr. Kr.), učenec Sokratov, bil je slaven modrijan, zgodovinar in vojskovodja.

⁵⁾ Aristotel iz Stagire v Macedoniji (384.—322. pr. Kr.) je največji veleum in učejak grški. Od njega v Atenah ustanovljena šola se je imenovala peripatetska.

⁶⁾ Naslednik Aristotelov in učitelj peripatetske filozofije. Pr. op. 15.

⁷⁾ Diogen Laërtski poroča (V, 38.), da so Teofrasta prvotno imenovali Tirtama; a zaradi njegovega blagoglasnega jezika ga je Aristotel prekrstil v Teofrasta.

⁸⁾ Vergilij, sin kmetjskih roditeljev v Andah pri Mantovi, 70.—19. pr. Kr., je slavni pesnik junaške pesni „Aeneis“, v katerej opeva po izgledu Homer-jeve Odiseje in Iljade Ene-jevo vožnjo po morju in njegove boje na latinski zemlji. Vrh tega je še zložil Bucolica (10) = pastirske pesni, in Georgica (4 knjige) = poljedelstvo.

oba popisujeta prav okusno svojo stvarino, a prvi piše v prenavadnem jeziku, drugi je težko razumljiv. Varo¹⁾ ataški je v tem, s čimer si je slavo pridobil, kot prelagatelj tujega dela hvale vreden, pa v pospeševanje zgovornosti premalo bogat izrazov. Enija spoštujemo kakor od starosti posvečene gaje, v katerih nas visoki in stari dobi ne mikajo toliko z lepoto, kolikor s častljivostjo. Drugi so bližji in v našo svrho koristnejši. Ovidij²⁾ je tudi v onih pesnih, katere je v šestomerih zložil, neobrzdani in preveč navzet svoje nadarjenosti, vendar tu pa tam pohvale vreden. A Kornelij Sevér³⁾ je vrlejši kot stihotvorec nego kot pesnik; ako bi pa bil, kakor se je vže omenilo, sicilsko vojsko popisal po vzgledu prve knjige, šlo bi mu po pravici drugo mesto. Pa prerana smrt mu ni dala razviti se do dovršenosti; vendar kažejo njegova dela mladeniške dobe veliko nadarjenost in zlasti v tej dobi vrlo prizadevanje za naraven govorniški zlog. V veliko zgubo nam je nedavno smrt pokosila Valerija Flaka.⁴⁾ Silnega in pesniškega duha je bil Salej Bas,⁵⁾ vendar ga tudi starost ni do zrelosti razvila. Rabirij⁶⁾ in Pedo⁷⁾ naj se čitata, ako bode obilo časa. Lukán⁸⁾ je strasten, buren, sloveč zaradi lepih rekov in, da moje pravo mnenje izrazim, bolj posnemanja vreden govornikom nego pesnikom. Našel sem samo to, ker je Germanika Avgusta⁹⁾ skrb za dežele odvrnila od početega učenja in ker se

¹⁾ P. Terencij Varo, rodом Galec iz Ataka, slovel je v prvem stoletju pr. Kr. kot epski pesnik. Zložil je epos „bellum Sequanicum“; po aleksandrijskih junaških in poučnih pesnih je predelal: Argonautae, Chorographia, Ephemeris. Skoval je po Lucili-jevem vzgledu tudi nekaj satir in elegij; zatorej ga omenja Horacij (sat. I, 10, 46).

²⁾ P. Ovidij Nazo se je narodil v pelignovskem Sulmonu l. 43. pr. Kr. in je umrl l. 17. po Kr. v Tomah ob črnem morju v prognanstvu. Njegova prva pesniška dela so erotskega značaja: Amores (pesni ljubezni), ars amatoria (umetnost ljubljenja), remedia amoris (pomočki zoper ljubezen). Bolj resnobra je vsebina druge dobe, v katerej je Ovidij kot zrel mož zložil nastopna dela: Fasti (pratika, ki obsega rimske praznike, katero je pa Ovidij samo za prvo polletje dovršil), Metamorphoses (preobrazbe), v katerih opeva Ovidij žalostne in vesele dogodbe iz starodavnih bajk v šestomerih. Zaradi neke pregrehe je moral Ovidij na povelje cesarja Avgusta v prognanstvo. Pesni te dobe so večinoma žalostinke v dveh zbirkah: Tristia (žalostinke) in Epistolae ex Ponto (pisma iz Ponta). Ovidij je duhovit in dovpten pesnik in natančen opazovalec človeške narave. Tem vrlinam duha se pridružuje tudi krasota njegovega jezika, ki prav blagoglasno in živahno teče.

³⁾ Kornelij Sevér je bil sodobnik in prijatelj Ovidijev in kot epski pesnik zelo čislán.

⁴⁾ Valerij Flak je bil epski pesnik za časa cesarja Vespazjana, kateremu je junaško pesen „Argonautica“ (v 8. knjigah) posvetil. V tej pesni je posnemał v oziru tvarine Apolonija Rodskega, v oziru jezika pa Vergilija. Vendar je njegova pisava okorna in nejasna.

⁵⁾ Saléj Bas je bil tudi sodobnik cesarja Vespazjana in je zlagal epske pesni. Tacit (dial. de orat. 5) ga imenuje vrlo dovršenega pesnika (absolutissimus poeta).

⁶⁾ Rabirij je bil epski pesnik in sodobnik Ovidijev, ki (ep. ex Pont. 4, 16, 5) „magni oris“ imenuje.

⁷⁾ Pedo Albinovan je bil sodobnik in prijatelj Ovidijev, ki (ep. ex Pont. 4, 16, 6) pravi, da je „siderens“.

⁸⁾ M. Anéj Lukan je bil rojen l. 39. po Kr. v hispanski Kordubi in umorjen l. 65. v Rimu. Izmed njegovih mnogobrojnih pesnij še imamo „Pharsalia“, ki obsega v deseterih knjigah boj med Cesarjem in Pompejem do obleganja Aleksandrije. Pesnik omiluje jako ganljivo pogin rimske svobode.

⁹⁾ Germanik Avgust. Kvintilijan misli na cesarja Domicijana, ki je ta naslov dobil po triumfu nad Germani (84. po Kr.) Sveton (Domit. 2.) pravi, da je hlinil Domicijan kot mladenič ponižno obnašanje in vnetost za pesništvo in vedo, da je celó javno čital svoje pesni.

je zdelo bogovom premalenkostno, da bi on postal največji pesnik. In vender kaj je lepše, kaj učenejše in naposled kaj v vsakem oziru bolj dovršeno nego so baš ona njegova dela, katera je odloživši poveljništvo spisal bil, oddaljen od svetnega hrupa? Kajti kdo bi vtegnil vojske bolje opevati nego oni, ki jih tako vojuje. Koga bi boginje, v katerih varstvu zo znanosti in umetnosti, rajši poslušale? Komu bi Minerva¹⁾ kot sorodna boginja rajši razod'ela svoje umetnosti? O tem bodo prihodnja stoletja obširnejše govorila, kajti sedaj zakriva ono slavo blesek drugih vrlin. Meni pa, ki se sè skrivnostmi znanostij pečam, dovoli, o Cezar, da tega ne zamolčim, ampak vsaj z Vergilijevim verzom pričam, da „Med lavorike zmagonosne širi se ti bršljin“. (Dalje prih.)

V zadevi „zaveze slovenskih učiteljskih društev“

Osnovni odbor „zaveze“ je dal pravila in poziv: „Učitelji slovenski“ tiskati v mnogih izvodih ter je razposlal vsem šolam črnomeljskega, kamniškega, kočevskega, kranjskega, novomeškega, postojnskega in radovljiškega okraja, v drugih okrajih kranjska dežele pa (ker je tiskovin zmanjkalo) le večrazrednicam. — Samó pravila „zaveze“ razposlal je vsem slovenskim učiteljskim društvom v več izvodih, katere naj slavna vodstva posameznih društev razdelé mej č. gg. delegate. Ako bi katero slavno društvo ne prijelo pravil, prošeno je, naj se obrne na člane osnivalnega odbora.

Dopisi.

Dobova. Učiteljsko društvo za okraja Sevnico in Brežice obhajalo je dne 22. listopada 1888 v Vidmu štiridesetletnico presvitlega cesarja Frana Josipa I. Sešlo se je bilo 17 udov ter nekaj odličnih gostov iz Krškega in okolice. Pred zborovanjem je služil č. g. župnik sv. mašo, pri kateri so popevali sami izborni peveci izmed učiteljev. Po službi božji podali smo se v krasno okinčano šolsko poslopje, kjer se je zborovanje vršilo. Ker je bil društveni predsednik, gosp. ravnatelj Fr. Jamšek vsled bolezni priti zadržan, je zborovanju predsedoval g. nadučitelj Mešiček. Po prijaznem pozdravu nadaljeval je svoj govor, naštevši blage čine — posebno na razvitku šolstva — za katere se ima Avstrija svojemu vladarju zahvaljevati, ter sklene svoj govor s trikratnim „Živijo“ na presvitlega cesarja, na kar vsi zbrani navdušeno zapojó cesarsko pesem.

Pri volitvi novega odbora bili so izvoljeni gospodje: J. Mešiček, predsednikom; T. Dernač, podpredsednikom; T. Kunstič, A. Skariovnik in Bl. Tramšek, odbornikom; A. Kokot, blagajnikom; E. Slane, voditeljem petja in godbe; Fr. Slane in J. Stante, zapisnikarjem. Iz blagajnikovega poročila smo poizvedeli, da se nahaja v društveni blagajnici okoli 20 glđ.

Po zborovanju podali smo se vsi k skupnemu obedu. V prijetni zabavi, med katero so se napivale mnoge napitnice in popevale mične pesmi, ostali smo še dolgo združeni.

J. Stante.

Ljubljana. (Prva šolska delarna na Kranjskem) se je v 3. dan t. m. otvorila na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Gospod učitelj A. Žumer dobil je od deželnega šolskega sveta dovoljenje, da začne tu delarno

¹⁾ Domicijau je hotel, da bi ga ljudstvo imelo za sina Minervinega (Philostr. vit. Apoll. VII, 12.)

in mestni odbor je dovolil za to potrebnih 160 gld. Iz te svote se je napravila vsa oprava, orodje in tvarina. Poučuje pa brezplačno gosp. Žumer s pomočjo namestnega učitelja g. Hribar-ja dvakrat na teden vselej po 1½ ure 24 učencev iz 5. in 4. razreda. Poučuje se pa letos po vzgledu tako zvane Dunajske šole samo v kartonaži, ker se ta stroka najbolj naslanja na geometrični pouk v ljudski šoli, ker je to delo najlažje in se potrebuje malo orodja. Predmeti, ki se izdelujejo, pa so tako izbrani, da se s tem delom ne sega v nobeno rokodeljstvo, marveč, da si učenci pridobé nekoliko ročnosti in veselja do dela. Izdelujejo se nekaj reči, ki na ta način podpirajo geometrični pouk da se podobe, ki se rišejo, tudi iz lepenke (debelega papirja) izrezujejo in različno okrašajo, nekaj pa reči, ki služijo kot učilo tudi pri drugih šolskih predmetih. Prihodnje leto namerava se ta delarna razširiti še z lesnim delom. Učitelji, ki se bavijo z ročnim delom v ljudski šoli, n. pr. na Dunaju, v Pragu posebno pa v Galiciji, kjer je vže več nego 40 šol, ki imajo ročno delo, trdijo, da je tako delo jako važno in vspešno vzgojno sredstvo, ki se priporoča posebno šolam v mestih in tovarniških krajih. Znano je, da je uboštvo v mestih bolj občutljivo, kakor na deželi in da se ubogi otroci, ki so čez dan brez domačega nadzorstva, na pohajkanju po mestnih ulicah npravno zelo spridijo. Za take otroke gledé vzgoje ni boljšega sredstva, nego šolska delarna. Tam delajo po končanem dnevnem pouku, torej po duševnem delu, kar je zdravju kaj koristno; tam se bavijo s koristnim delom, mesto, da bi se po ulicah klatili; tam dobé veselja do dela tako po končanem delu le na delo mislijo in se tako odvrčajo od krivih potov in od npravnega pohujšanja. Posredno jih ročno delo vodi tudi k večji marljivosti in vbogljivosti v dnevni šoli, ker se pridobivši veselje do dela bojé, da bi se iz delarne šole ne izključili, če tudi v šoli ne napredujejo. Kdor pozná izpridenost vbožne mestne mladine, bo gotovo spoznal, kako zelo važno so deška ročna dela za mladino, bodisi gledé duševne in telesne izomike, bodisi gledé vzgoje. S tega stališča smatramo za svojo dolžnost, da naše učiteljstvo opozorimo na to stroko deške vzgoje, ki se do sedaj v naši deželi še ni gojila. Imenovani delarni pa želimo dobre vspehe in potrebne duševne in gmotne podpore od merodajnih zastopov in oblastnij. „Uč. T.“

Iz Hrvaškega. Izborna uredovana „Književna smotra“ prinesla je v 12. broju na stran 89.—91. zelo laskavo oceno o „Pedagogičnem letniku“, II. leto. Vsa kritika pisana je jako stvarno in poučljivo, kar bi naj bilo marsikateremu kritikastru v vzgled. Ko navéde vsebino posameznih član-
kov, priporoča prav toplo imenovano knjigo hrvaškemu učiteljstvu. Ne moremo si kaj, da bi konec dotične ocene, ki govori o vzajemnosti jugoslovenskega učiteljstva na književnem polju, ne navedli doslovno:

„Iz svega dakle (tedaj), što smo ovdje (tú) o toj knjizi rekli, vidi se, da je njezino uredjivanje u rukama veoma vještima (spretnih) za takov posao. Svi su članci dobro birani, i ne nalazimo niti jednoga, koji nebi znamenit i zanimiv bio za učiteljski praktički život i rad. Toga radi preporučujemo toplo ovu knjigu i našim hrvatskim učiteljima, jer smo osvedočeni, da će ih ona ne samo zanimati, nego da će oni takodjer (tudi) u njoj dosta toga naći i poučna i koristna za svoje zvanje (poklic). A napokon mi bi želili, da medju učiteljstvom hrvatskim, sbrskim i slovenskim nastane njeka uzajamnost u književnom radu, da se naime međusobno pod-
pomažemo (podpiramo), da si svoje književne potrebe međusobno popnujujemo svojim radom, prije nego li drugamo posizemo. Tim načinom mogli bi se i mi za veći dio učiteljstva na skoro stvoriti dovoljnu pedagošku književnost prema našim potrebama, te u tom barem (vsaj) pogledu sebe i svoju školu emancipovati od duševne premoći tudjinstva. Rekosmo većinu, jer za pozvane literarne radnike bit će uvijek potrebno, da kontaktni budu sa pedagožkim radom i drugih naprednih naroda. Uz tu mimogrednu pripomenku neka je dakle još jednoč srdačno preporučena ova knjiga, kojoj

je i cijena od jedne same forinte posve neznatna prama njezinu sadržaju i obsegu“.

Uredniku „Književne smotre“, g. J. Filipović-u smo mnogo hvale dolžni, da slovenske knjige toli toplo priporoča hrvaško-srbskemu učiteljstvu ter pri vsaki priliki pospešuje književno vzajemnost. Da bi njegove besede našle le tudi obilo odziva!

Od važnejših knjig, zlasti pedagogičnih, ki so izišle tekom leta v Hrvatih in Srbih, naj omenimo sledeče:

„Naše realke prema srednjim školam u obće a poimence prema realkam austrijskim, ugarskim, francuzkim i njemačkim.“ Na osnovi reorganizacije francuzke realne obuke. Napisao Pravomil Krbek, prof. kr. vel. realke u Zagrebu. 1888, 4°, 66 str., cena 80 kr.

„Logika za srednja učilišta“. Napisao dr. Gjuro Arnold, prof. i učitelj kr. gimnazije zagrebačke. Trdo vezana 55 kr., ima 116 str.

„Pismeni sastavei u pučkih učionah“ sastavio Lovro Matagić. U Petrinji. 1888, 8°, 104 str., cena 50 kr.

„Uzgoj slijepaca“. I. del. Uzgoj slijepaca u prvoj dobi. Po Entlicheru napisao Vinko Bek, učitelj v Bukevji (zadnja pošta Orle kraj Vel. Gorice). Zagreb 1888, 8°, 36 str., cena 20 kr. — Od istega pisatelja je tudi knjiga: „Bečki zavodi za slijepece“. Zagreb 1888, 8°, 61 str., cena 35 kr.

„Škole u Crnojgori“. Napisao Marko Dragović, Zagreb 1888, 8°, 55 str. Tiskom Scholza i Kralja.

„Nauka o izreci za školu“. Napisao Mirko Divković, ravnatelj kr. gimnazije zagrebačke. 4. natis. Zagreb. 1888, vel. 8°, 68 str., cena 35 kr.

„Škole Srba u Ugarskoj i Hrvatskoj“. Od preselenja pod patrijarhom Čрноjevićem 1690. godine, do početka ovog stoleća. Napisao Petar Despotović. I. zv. U Kragujevcu 1888, 12°, 71 str. Celo delo izide v 3 zvezkih.

„Traži se vaspitač“ (srbski pisano). Napisao J. P., učitelj. Jako dobra in izvorno pisana knjiga.

Higijenično književnost pomnožil je znani pisatelj iste stroke dr. Ant. Lobmayer za dve knjigi, namreč: „Zdravje u gradu in a selu“ in „Pogibleji od žive prirode“.

Vse navedene knjige so izvrstne in mi je prav toplo priporočamo slovenskemu učiteljstvu.

Kakor je znano, odločila je zadnja glavna skupščina „Saveza hrvatskih učiteljskih družtava“, da bode ob priliki zavezne skupščine v prihodnjih šolskih počitnicah svečano otvorjen „hrv. učit. dom.“ Da se pa hrvaško učiteljstvo v čim lepšem vidu prikaže narodu svojemu in tujcem, razpisuje središnji odbor „Saveza“ nagrado od 10 dukatov v zlatu za najboljšo razpravo o vprašanju: „Šta se od sadanje pučke škole mora zahtijevati, da se ne zanemari njezina uzgojna zadaća?“ Na osnovi te razprave vodila se bode debata o tem pitanju, zato se naj dodaje k spisu tudi primerne resolucije, katere se imajo sprejeti. Da bode pa razpravljanje čim zrelejše in da se skupčinari lahko dobro pripravijo, bode razprava, ki je bila najboljšim proglašena, z resolucijami tiskana v „Napredku“. Natečaj traja do konca marta l. 1889. Pogoji so isti kakor pri drugih enakih razpisih častnih nagrad. To je kaj dobra misel središnjega odbora „Saveza“ in nadejati se imamo zanimive skupščine prihodnje jeseni.

—ić.

Novice in razne stvari.

[Velikodušni dar.] Ravnateljstvo mariborske posojilnice darovalo je tukajšnji dijaški kuhinji velikodušno 100 gld. Slava!

[„Narodna knjižica“], zbirka romanov, povesti in drugega leposlovnega berila, začela je izhajati v Ljubljani. Prvi zvezek prinaša roman „Pobratimi“ iz peresa našega rojaka, gosp. dr. Vošnjaka. Pisatelj v tem svojem najnovejšem delu opisuje živahno nedavno preteklo dobo narodnega probujenja na slov. Štajarju. Knjiga, lepo vezana, stane 1 glid. 20 kr. (po pošti 5 kr. več), ter se dobiva v Ljubljani v „Narodni tiskarni“, drugod pri knjigotržcih. — O priložnosti spregovorimo znabiti še natančneje o tej novi prikazni slovenskega leposlovstva.

[Vêd o] razdelil je Lichtenberg na čvetero vrstij in sicer prvič na takošno, ki daje kruh in čast; vdrugič, katera ne daje ni kruha ni časti; vtretjič na takošno, ki daje čast, a ne daje kruha in četrtič na takošno, ki daje kruh, pa nobene časti.

[Petrarka], slavni pesnik italijanski, spal je v obleki iz kožuhovine in ko mu je po noči prišla dobra misel v glavo, napisal jo je na to obleko, katere vsa površina bila je pokrita sè stihovi. Ta kožuhovina se je potem dolgo shranjevala a ob času kuge končno vendar sežgala.

[Kap (mrtvoud).] Neki londonski zdravnik se je po dolgem preiskovanju prepričal, da kap pohaja ponajveč vsled tesnih obvezkov okolo vratú; vsled tega je pri ženskah redkejša a pri mnogih naređih, ki si vratú ne ovijajo, povsem nepoznana.

Vabilo. Celjsko učiteljsko društvo ima v torek, dne 1. januv. 1889 ob 11. uri dopoldne svoje glavno zborovanje v celjski okoliški šoli. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Letno poročilo: a) tajnika, b) blagajnika. 4. Volitev: a) novega odbora, b) treh pregledovalcev računov. 5. Določitev društvenine. 6. Nasveti. — K prav mnogobrojni vdeležbi vabi uljudno odbor.

Opomba. Pri tej priliki bode g. Fr. Kocbek razdelil knjige, katere je „Slovenska Matica“ podarila vsem šolam celjskega okraja.

Vabilo. Dne 10. januarija 1889. bode imelo učiteljsko društvo za mariborsko okolico svoje glavno zborovanje v Mariboru v navadni dvorani po tèm le vsporedu: 1. Dopisi. 2. Poročilo odborovo o društvenem delovanju v preteklem društvenem letu. 3. Volitev novega odbora. 4. Nasveti. — Ker so mej dopisi važne stvari, ki čakajo končne rešitve, se nadeja mnogobrojne vdeležitve odbor.

Popravek. Str. 358 zadnje „Pop.“ številke se je v 1. dopisu vrinila neljuba tiskarska pomota. V 7. vrsti tega dopisa morale bi namreč stati mesto reprobovana: aprobovana, kar se s tem popravi.

NATEČAJI.

Štv. 1440.

Učiteljski mesti.

Na četrirazrednici Ptujске okolice, III. plač. razreda, se stalno umeščate eno učiteljsko in eno podučiteljsko mesto.

Prosilci naj svoje prošnje do 24. januarija 1889 pri krajnem šolskem svétu vložijo. Okr. šolski svet v Ptuj, dne 3. decembra 1888.

2-3

Predsednik: *Marek s. r.*

Štv. 662.

Podučiteljsko mesto.

Na četrirazredni ljudski šoli v Šoštanju — v III. plač. razredu — se umešča mesto podučitelja definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci, oziroma prositeljice naj svoje redno obložene prošnje vložijo predpisanim potom do 20. januarija 1889. l. pri krajnem šolsk. svétu v Šoštanju. — Zahteva se popolno znanje slovenskega jezika.

Okr. šolski svet Šoštanj, dne 17. decembra 1888.

Predsednik: *Finetti s. r.*

Štv. 431.

Podučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli v **Kostrivnici** se podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. razredu in s prostim stanovanjem stalno umešča.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje redno obložene prošnje do **konca decembra t. l.** pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet Rogatec, dne 7. novembra 1888.

3-3

Predsednik: **Marek s. r.**

Štv. 542.

Podučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli v **Št. Ilu ob Turjaku** — v III. plač. razredu — se umešča mesto podučitelja definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci, oziroma prositeljice naj svoje redno obložene prošnje vložijo predpisanim potom do **20. januarja 1889 l.** pri krajnem šolsk. svetu v **Št. Ilu ob Turjaku**. — Zahteva se popolno znanje slovenskega jezika.

Okr. šolski svet Slovenjgradec, dne 17. decembra 1888.

Predsednik: **Finetti s. r.**

Štv. 1401.

Podučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli pri **sv. Marjeti** poleg **Ptuja** se podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. razredu in prostim stanovanjem provizorično umešča.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje redno obložene prošnje do **10. januarja 1888** pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet v Ptuj, dne 20. novembra 1888.

3-3

Predsednik: **Marek s. r.**

Vabilo na naročbo.

Z današnje številko završuje „Popotnik“ deveto leto svojega potovanja. Poslavljač se od čast. svojih bralcev za preteklo leto, kliče jim na veselo svidenje v prihodnjem; zahvaljač se vsem svojim blagim podpornikom: vrlim sotrudnikom svojim kakor onim, ki so ga blagovolili gmotno podpirati, da je mogel izvrševati svojo prevažno nalogo, prosi ob enem, da mu blagohotno svojo naklonjenost ohranijo tudi v prihodnje ter mu privabijo še mnogo novih močij — sotrudnikov in naročnikov.

Tako ojačen boče se „Popotnik“ — zvest svojemu dosedanjemu programu: pospeševati narodno šolstvo ter budit in gojiti narodno in stanovsko zavest mej slovenskim učiteljstvom lahko odpravil na neomahljivo izvrševanje svoje naloge tudi deseto leto.

Tudi zanaprej izhaja „Popotnik“ **10. in 25. dan vsakega meseca** v vsedanji obliki in obširnosti. Cena mu ostane tudi ista, namreč

za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

Naročnina se predplačuje; zatoj prosimo vse one, ki še dolgujejo kaj naročnine ali od prej ali za tekoče leto, da svoj dolg vsaj začetkom prihodnjega leta gotovo poravnajo.

Če se je kateremu p. n. naročniku katera številka tekočega leta izgubila, lahko še mu ž njo postrežemo, ako jo v kratkem reklamuje. Isto tako se še dobó nekatere številke od letnikov 1886 in 1887, kakor nekaj celih iztisov teh letnikov in od letnika 1888. Cena 3 gld. za komad s poštnino vred.

Vesele praznike in srečno in plodonosno novo leto!

Uredništvo in upravnštvo

„Popotnika“.

Maribor, Reiserstrasse, št. 8.

Kazalo.

I. Vzgoja in pouk.

A. Pedagogično-didaktične razprave.

	Stran		Stran
Analogija čutnega in umnega spoznanja	33	Mladina naj se varčno gospodariti uči .	49
Kako se goji v šoli sočutje	195, 211, 227	O нравno verski vzgoji v ljudski šoli	19, 35, 52, 66, 81, 87
Kakšen vpliv ima snažnost na odgojo	331	O počitovanju pri računstvu	113, 130, 147, 163, 180
Katere moralne dobičke prinaša človeku delavnost? Kako naj šola napeljuje mladino k delavnosti?	348	O predelovanju nemških slovnice za slov.	212, 228, 246
Marka Fabija Kvintilijana govorniški ponk	5, 21, 37, 54, 69, 83, 100, 116, 132, 150, 165, 181, 197, 216, 231, 249, 260, 277, 292, 302, 319, 332, 353, 367	Pedagogiški iveri	227
		Posamne misli o vzgoji, pouku in učitelstvu	244, 259

B. Učni poskusi.

Metodična obravnava berilnih odlomkov iz: II. Berila štev. 120 „Železo“	8	Jesenski podlesek. Učni poskus za višjo stopnjo večrazrednic	305, 322
zdravje“ 41 „Skrb za iz: I. Nemške slovnice št. 40 „Sei versöhnlich 356	41	Fizikalni poskusi v narodni šoli (priloga do 12)	1

II. Razni spisi.

Botanični listi	118, 135, 153, 168, 184, 200, 219, 234, 263, 280	Novo leto!	1
Črček	274, 290, 300, 316	Obrtna strokovna šola v Ljubljani	299
Hišna goba	27	Poziv slovenskim učiteljem	17
Hrvaški učiteljski dom	220	Pravila zaveze slov. učit. društev	307, 324
Kako naj slovenska mladina obhaja 40-letni spomin vladarstva Njih. Veličanstva Franca Jožefa I.	2	Slovniski pogovori	29, 104, 121, 172
Kako se toplota meri?	350, 365	Šolstvo v celjski razstavi	288
Lex Lichtenstein in slovensko učiteljstvo	65	Tretja glavna skupščina „Saveza hrvatskih učit. društev“	325, 336
Narodno šolstvo v Rusiji	24, 85, 103, 170, 186, 236, 251	Učitelji slovenski!	315
		Učitelji in učiteljice na Štajerskem!	243
		Veledušni dobrotnik naroda slovenskega, domoljub gospod Josip Gorup	363

III. Pesmi.

Slovenska mladina v proslavo 40-letnega vladanja presv. cesarja Franca Jožefa	271
---	-----

IV. Književna poročila.

Angelček	112	Josipa Jurčiča zbrani spisi	156
Bog ohrani	311	Kinetovalec	32
Dom in svet	44	Knjige društva sv. Jeronima	344
Drobtinice	126	družbe sv. Mohora	311
Gorski odmevi	13	Knjižnica družbe sv. Cirila in Metoda	267, 310
Gregorčič-evih poezij II. zvezek	193	hrvatsko-pedagog.-knjiž. zbora	284
Iskrice	361	Kočevsko okr. glavarstvo	32
Jezičnik	12	Ljubljanski Zvon	13

	Stran		Stran
Narodna knjižnica	373	Svete pesmi za šolarje	156
Naš cesar 1848—1888	174	Šolske pesmi	95, 156, 208
II. Pedagog. letnik	174	Učiteljski tovariš	12
Pripovedke za mladino	193	Vrtnarstvo	209
Slovenski svet	32	Dr. Val. Zarnika zbrani spisi	345
Slovenski pravnik	13	Zbirka narodnih pesmi	156
Stric Tomova koča	80	„ domačih zdravil	174
Stritar-jevi zbrani spisi 31, 47, 63, 95, 112, 126, 136, 193, 209, 225, 257, 313, 345		Zlati orehi	345
		Žepni koledar za 1889. leto	311

V. Listek.

Mlada Slovenija	72
---------------------------	----

VI. Dopisi.

Braslovče	253	Ljubljana	370
Celje	13, 253	Maribor	60, 74, 139, 177, 295, 358
Črnagora	343, 360	Od Gornjegagrada	62, 142, 205, 240, 295
Dobova	370	„ Dev. M. v Puščavi	140
Iz Hrvaškega	371	„ nekod	342
„ Krškega	63, 75, 109, 191	„ štaj.-hrv. meje	45, 61, 76, 92, 110, 125, 143, 159, 191, 206, 255
„ Ljubljane	204, 296, 327, 340	Petrograd	312
„ Št. Pavla v sav. dolini	108, 158, 205, 359	Primorje	88, 284
„ Planine na Notranjskem	76	Ptuj	224
„ Ponikve	124	Ptujska okolica	61, 77, 123, 156, 265, 341
„ Prage	284	S Krasa	30, 111, 192
„ Ruš	93, 338	Šmarje pri Jelšah	79, 141
„ Reichenburga	240	Velika nedelja	109
„ Središča	78, 93	Vransko	177
„ Slivnice	207	Z Notranjskega	30
„ Vranskega okraja	255	Z jadranskega pribrežja	109
Št. Jarnej	159	Zidamost	223
Kranjsko	45, 94, 267, 311	Žalec	14, 123, 190, 224, 343
Ljutomer	79, 124, 338, 343		

VII. Šolske novice.

Avstrijska vseučilišča	112	Stalna razstava učil v Švici	329
Belgijsko šolstvo	361	Statistika srbskega šolstva	312
Bolgarsko vseučilišče	361	Šola za umetno rezanje in čipkarstvo v Ljubljani	15, 208, 329
Čuden pojav v švedskem šolstvu	345	Šolske hranilnice v Franciji	225, 345
Frekventacija graškega vseučilišča	145	Šolske knjige za ubožne učence	160, 193
„ učiteljska v Zagrebu	329	Šolske knjige c. kr. založbe predelane	267
Iz c. kr. štaj. dež. šolsk. sveta	63, 125, 160, 224, 257, 312	Šolsko nadzorstvo na Pruskem	225
Ljudsko šolstvo v Belgiji	225	Šolsko obiskovanje na Kranjskem	126
Ljudske šole na Kranjskem	297	Šolski nadzorniki na Francozkem	345
Obrtne	208	Šolski vrti na Francozkem	329
Okr. šolski nadzorniki za Primorsko	79	Šolsko nadzorovanje na Českem	329
„ „ „ v Istriji	111	Šolstvo italijansko	257, 285
Potrjena šolska postava	95	Šolstvo na Dunaju	95
Prva slovenska lj. šola v Trstu	312	Šolstvo slovanskih narodov na Balkanu	268
Razredi za slaboumne otroke na Švicarskem	313	Učiteljstvo v Angliji	126
Srednje šole v Italiji	224	Više dekliske šole na Ogrskem	224
		Zavod za gluhome v Zagrebu	126, 344

VIII. Razne stvari.

Blag čin	177	Felicijan Leopold †	177
Brasiljski cesar — plemeniti prijatelj omike	268, 269	Glavna skupščina evang. učiteljev na Českem	312
Cesarjev dar 31, 63, 94, 160, 177, 193, 208, 256, 267, 329		Glinšek Janez †	95
Cesar Friderik II. o učiteljih	329	Imenovanje	125, 284, 361
Družba sv. Mohora	111, 267	Irgolič Anton †	297
Felbiger-jeva 100-letnica	161	Iz družbe sv. Cirila in Metoda	31
		Javna ces. knjižnica v Petrogradu	225

	Stran*		Stran
Kap (mrtvoud)	373	Redka knjiga	241
Kateri jezik se največ govori	126	Slovensko pevsko društvo	141, 193, 257
Kitajski zemljepis	241	Srčna in previdna učiteljica	193
Knjiga iz svile	225	Stariši pozor!	269
Koliko se pri nas zakadi?	225	Starost bayerskih učiteljev	313
Krek Martin †	145	Statistika Slovanov	225
Lep dar	257	Šolnina na Kranjskih gimnazijah	47
Lepi piruhi	111	Šolska kuhinja v Slovenjgradcu	16
Matica Hrvatska	208	Šolske stavbe	80
" Slovenska	161	Štaj. učiteljstvo na državni razst. sadja	329
Nagrade za pospeševanje sadjarstva	80	Število prebivalcev v Rusiji	257
Nekdanji ljudski učitelj, danes — rektor univerze	126	Štiridesetletnica vladanja Njih Veličan- stva presv. cesarja	256
Nova bolezen šolske mladine	268	Telovadstvo na Švicarskem	193
Novo učiteljsko društvo	95, 112	Učilnica za učitelje telovadbe	313
Obdarovani učitelji pri razstavi štaj. vrt- narskega društva	297	Učitelji — dež. poslanci (v Švediji)	313
Odlikovanje	63, 145, 208, 344	Učiteljske plače na Koroškem	47
Osobne vesti 15, 31, 63, 125, 145, 208, 284, 344, 361	344, 361	Učiteljsko društvo za prirodopisne vede	344
Pedagoško društvo	126, 256	Umrljivost med angleškim lj. učiteljstv.	345
Pestalozzi-jev učenec	344	" hrvatskim lj.	126
Pestalozzi-ju v čast	285	Uporaba kruha	241
Petrarka	373	Ustanovniki kitajske odgoje	361
Plače katehetom	284	Utrinki zvezd	257
Pomanjkanje učiteljev	225, 268	Velikanske ustanove	360
Pravično rešen priziv	145	Velikodušni dar	372
Prebivalstvo v Italiji	269	Volapük ni nova iznajdba	241
Premeščenje dunajskih učiteljev	313	Vukov-a 100-letnica	312
Priprava za slučaj požara v šoli	257	Zagovornik učit. pravic	47
Proračun v Ruski	285	Zavetišče učiteljic v Varšavi	257
Razdeljenje vede	373	Zaveza danskih učit. društev	313
		Zborovanje učiteljev slepcev	313
		Zrelostni izpiti	208

V zadevi zaveze slov. učiteljskih društev.

Stran: 45, 58, 74, 87, 106, 188, 203, 282, 307, 323, 336, 370.

Poročilo o pošiljattvah za „Prvo stalno učit. razstavo“ Pedag. uč. društva v Krškem.

Stran: 138, 175, 176, 188, 204, 238, 252, 282, 309.

Nekrologi.

Glinšek Jan. 144.

Spremembe pri učiteljstvu.

Stran: 47, 64, 128, 194, 258, 269.

Javne zahvale.

Stran: 32, 80, 146, 194, 209, 345.

Poslano.

Stran: 96, 128, 162, 361.

Vabila.

Stran: 32, 47, 63, 64, 95, 112, 127, 145, 161, 162, 178, 194, 209, 225, 298, 313, 330, 345, 373.

Listnica.

Stran: 16, 96.

Razpisi učit. služeb.

Stran: 16, 32, 47, 48, 64, 80, 96, 112, 128, 145, 146, 162, 178, 194, 209, 225, 242, 258,
269, 270, 285, 286, 298, 313, 314, 330, 345, 346, 361, 362.

Naznanila, natečaji in inserati.

[Stran: 16, 32, 48, 64, 80, 112, 128, 145, 146, 162, 178, 194, 210, 225, 242, 258, 270,
285, 286, 298, 313, 314, 330, 345, 346, 361, 362, 374.

Vabilo na naročbo. Stran: 1, 374.

Popravki. Stran: 96, 269, 373.

Letošnji naši sotrudniki:

Bano Ivan, učitelj v Divači.
Benedek Josip, nadučit. v Planini na Notransk.
Benigar Anton, nadučitelj v Tomaju.
Bezljaj Josip, meščanski učitelj v Krškem.
Brezovnik Anton, učitelj v Vojniku.
Brežnik Fran, c. kr. gimn. prof. v Rudolfovem.
Cvahte Simon, nadučitelj pri Mali nedelji.
Dernjač Tom., nadučitelj v Sevnici.
Eberl Anton ml., učitelj pri Vel. nedelji.
Eksel Srečko, učitelj v Reichenburgu.
Fistravec Jože, učitelj v Studencih pri Marib.
Fon Ivan, profesor v Ljubljani.
Freuensfeld Jože, učitelj v Ljutomeru.
Gabršek Franjo, nadučitelj v Krškem.
Gnus Zvonimir, učitelj v Zgornji Rečici.
Godec Anton, učitelj v Lembahu.
Gradišnik Armin, učitelj v Hrastniku.
Hauptman Franjo, c. kr. profesor v Gradcu.
Hauptman Svitoslav, učitelj v Št. Jurju na Ščavnici.
Hrastnik Jože, učitelj v Framu.
Hubad Fran, c. kr. profesor v Gradcu.
Iglar Miha, učitelj na Zidanem mostu.
Jamšek Franc, šolski ravnat. v Reichenburgu.
Jarc Valentin, učitelj v Št. Jurju ob juž. žel.
Kante Maté, učitelj in šolski voditelj v Sezani.
Karba Janko, učitelj pri sv. Križu na mursk. polju.
Kelc Ivan, učitelj v Noviščah.
Knaflič Radoslav, učitelj v Šmarju pri Jelšah.
Kocbek Fran, učitelj v Zalcu.
Koletnik Franc, učitelj v Slivnici pri Mariboru.
Koprivnik Ivan, c. kr. glavni učitelj v Mariboru.
Kosi Anton, učitelj v Središču.
Kosovel Anton, učitelj v Dutovljah.
Kovačič Radoslav, učitelj v Ljutomeru.
Kovačič Štefan, nadučitelj pri sv. Marjeti na Pesnici.
Križan Josip, dr., gimn. prof. v Varaždinu.
Krulec Janez, učitelj v Ljubljani.
Lapajne Ivan, ravnatelj mešč. šoli in c. kr. okr. šolski nadzornik v Krškem.
Lasbahar Jože, učitelj v Črešnovci.
Lavtar Luka, c. kr. profesor v Mariboru.

Mahor Srečko, učitelj v Makolah.
Majcen Gabrijel, učitelj v Mariboru.
Majciger Janez, c. kr. profesor v Mariboru.
Meglič Šimon, učitelj na Vranskem.
Mejovšek Konrad, učitelj v Št. Jarneju pri Ločah.
Mercina Janez, c. kr. učitelj deske vadnice v Gorici.
Meško Alojzij, korvikarij v Mariboru.
Miklavac Peter, pisatelj v Ribnici.
Nerat Miha, nadučitelj in urednik „Popotnika“ v Mariboru.
Pajak Jože, dr., c. kr. gimn. profesor v Mariboru.
Pintar Jože, učitelj v Koprivnici.
Podkrajšek IL, učitelj v Radovljici.
Porekar Anton, nadučitelj na Humu.
Praprotnik Franc, nadučitelj pri Mariji Devici v Puščavi.
Praedika Jakob, c. kr. profesor v Ljubljani.
Preložnik Zdravko, učitelj v Borštu.
Pušenjak Tomaž, učitelj v Cvenu.
Rakuša Fran, nadučitelj pri sv. Bolfanku.
Ravnikar Jarnej, učitelj v Krškem.
Reich Janez, nadučitelj v Gomilskem.
Romih Tomaž, meščanski učitelj v Krškem.
Serajnik Domicijan, nadučitelj na Ptujski gori.
Serajnik Lovro, nadučitelj v Prihovi.
Stante Jakob, učitelj v Dobovi.
Strelec Janez, učitelj v Ptuj.
Suher Fran, učitelj v Ptuj.
Šupanek Jože, nadučitelj v Grižah.
Šetinec Fran, učitelj na Ponkvi.
Šorn Franc, nadučitelj pri sv. Jurju ob Tab.
Tominc Blažko, učitelj v Rušah.
Urbančič Marija, učiteljica v Podgori pri Gorici.
Vodopivec Vinko, nadučitelj v Podgori pri Gorici.
Vrečko Franjo, nadučitelj v Št. Ilu poleg Mislinja.
Weinhard Teodor, učitelj v Dornavi blizu Ptuja.
Žiher Franc, nadučitelj v Vurbergu.

